TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. kovo 13 d. *

Byloje C-446/05

dėl *Tribunal de première instance de Bruxelles* (Belgija), kompetentingo baudžiamųjų bylų srityje, 2005 m. gruodžio 7 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. gruodžio 14 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

**Ioannis Doulamis,**

dalyvaujant

**Union des Dentistes et Stomatologistes de Belgique (UPR),**

**Jean Totolidis,**

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai K. Schiemann, J. Makarczyk (pranešėjas), J.-C. Bonichot ir C. Toader,

* Proceso kalba: prancūzų.

generalinis advokatas Y. Bot,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— I. Doulamis, atstovaujamo advokato E. Koeune,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos A. Hubert,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* P. Gentili,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos F. Arbault bei O. Beynet ir K. Mojzesowicz,

susipažinęs su 2007 m. lapkričio 22 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

**Sprendimą**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 81 straipsnio, skaitomo kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu ir 10 straipsnio antrąja pastraipa, išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą prieš dantų techniką I. Doulamis dėl, pirma, teisės akto dėl odontologijos ir dantų gydymo bei, antra, teisės akto dėl reklamos dantų priežiūros srityje pažeidimo.

## Teisinis pagrindas

3 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymo dėl reklamos dantų priežiūros srityje (*Moniteur belge*, 1958 m. gegužės 5 d., p. 3542, toliau – 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymas) 3 straipsnyje nustatytos sankcijos už šio įstatymo 1 straipsnio pažeidimus. Pastarajame straipsnyje numatyta:

„Draudžiama tiesioginė ar netiesioginė kvalifikuoto ar nekvalifikuoto asmens Belgijoje ar užsienyje teikiamų burnos ar dantų ligų, sužalojimų ar anomalijų gydymo paslaugų reklama per skelbimus ar iškabas, užrašus ar lenteles, kurie gali suklaidinti dėl reklamuojamos veiklos teisėtumo, per katalogus, lankstinukus ir brošiūras spaudoje, eterio bangomis ar kine, žadant suteikti ar suteikiant bet kokio pobūdžio lengvatas, kaip antai nuolaidos, nemokamas transportas pacientams, sumažinant kainas ar dalyvaujant pardavimo agentams.

Reklama pagal šį straipsnį nelaikoma tai, kad klinikos ir poliklinikos informuoja savo narius apie konsultacijų teikimo laiką, konsultacijas teikiančiųjų asmenų pavardes ir su tuo susijusius pakeitimus.“

## Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

4 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog I. Doulamis iškelta byla už tai, kad jis, be kita ko, telefonų knygoje reklamavo „Laboratoire dentaire Jean DOULAMIS“ ir „Clinique dentaire Jean DOULAMIS“, o tai yra 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymu draudžiama reklama. Buvo paskelbtos ir reklaminės skrajutės, viena jų – dantų laboratorijoms skirtame puslapyje, kita – dantų klinikoms skirtame puslapyje. Šiose skrajutėse buvo objektyvi informacija, kaip antai teikiamos paslaugos, adresas, telefono numeris ir abiejų įstaigų darbo laikas.

5 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme I. Doulamis tvirtino, kad reklama – būtina priemonė laisvai konkurencijai rinkos ekonomikoje. Todėl nurodęs EB 10 ir 81 straipsnio nuostatas, jis pasirėmė 1988 m. rugsėjo 21 d. Sprendimu *Van Eycke* (267/86, Rink. p. 4769) tam, kad tvirtintų, jog atsižvelgiant į pareigą valstybėms narėms nesiimti arba nepalikti galioti priemonių, galinčių panaikinti įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių veiksmingumą, jo atžvilgiu pradėta byla dėl reklamos dantų priežiūros srityje neturi jokio pagrindo.

6 Šiuo klausimu I. Doulamis tvirtino, kad jam priklausanti dantų klinika, atsižvelgiant į joje vykdomą veiklą, atitinka „įmonės“ sąvokos kriterijus pagal EB 81 straipsnį, kuris taikomas laisvųjų profesijų atstovams. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas linkęs manyti, kad įtariamasis veikė vykdydamas veiklą pagal laisvąją profesiją bei kaip dantų klinikos vadovas ir savininkas.

7 Šis teismas pažymi, kad kartu skaitant EB 3 straipsnio 1 dalies g punktą, 10 straipsnio antrąją pastraipą ir 81 straipsnį, matyti, jog valstybė narė negali priimti ar palikti galioti priemonių, kurios iškreiptų įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių veiksmingumą.

8 Šiuo klausimu jis konstatuoja, kad neatmetama, jog 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymo nuostatos gali pakenkti laisvai valstybių narių tarpusavio prekybai, nes jos gali pažeisti bendrosios rinkos tarp šių valstybių tikslų įgyvendinimą.

9 Pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, šiuo klausimu darantį nuorodą į generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje, kurioje priimtas 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimas *Pavlov ir kt.* (nuo C-180/98 iki C-184/98, Rink. p. I-6451), 89 punktą, atsižvelgiant į skirtumą tarp laisvųjų profesijų ir į rinkoms, kuriose jos veikia, būdingas savybes, kiekvienu atskiru atveju reikia spręsti, ar laisvės veikti apribojimas atitinkamoje rinkoje taip pat apriboja konkurenciją EB 81 straipsnio prasme, prireikus atsižvelgiant į kitas EB sutarties nuostatas, kaip antai EB 152 ir 153 straipsnius dėl atitinkamai visuomenės sveikatos ir vartotojų apsaugos.

10 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pastebi, kad iš 2004 m. vasario 9 d. Europos Bendrijų Komisijos pranešimo apie konkurenciją laisvųjų profesijų sektoriuje (COM(2004) 83 galutinis) matyti, jog apribojimai reklamos srityje, kiek tai susiję su šiomis profesijomis, yra laisvos konkurencijos pažeidimas.

11 Šiomis aplinkybėmis *tribunal de première instance de Bruxelles* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar EB 81 straipsnis, skaitomas kartu su 3 straipsnio 1 (dalies) g punktu ir 10 straipsnio antrąja pastraipa, (turi būti aiškinamas) taip, kad (jis neleidžia) nacionaliniais įstatymais, šioje byloje – 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymu <…>, drausti (bet kam ir) dantų priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims, besiverčiantiems laisvąja profesija ar dirbantiems odontologijos kabinete, tiesiogiai ar netiesiogiai reklamuotis dantų priežiūros srityje?“

**Dėl prejudicinio klausimo**

*Dėl priimtinumo*

12 Belgijos ir Italijos vyriausybės reiškia abejones dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo.

13 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, Teisingumo Teismui ir nacionaliniam teismui bendradarbiaujant pagal EB 234 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuriam tenka atsakomybė priimti sprendimą, atsižvelgdamas į bylos ypatumus, gali įvertinti tai, ar norint tinkamai išspręsti bylą būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, bei Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų tinkamumą. Vadinasi, kai prejudiciniai klausimai yra susiję su Bendrijos teisės aiškinimu, Teisingumo Teismas iš esmės turi priimti sprendimą (žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 38 punktą ir 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Arduino*, C-35/99, Rink. p. I-1529, 24 punktą).

14 Vis dėlto išskirtinėmis aplinkybėmis, siekdamas patikrinti savo paties kompetenciją, jis gali įvertinti sąlygas, kuriomis į jį kreipėsi nacionalinis teismas. Atsisakyti priimti sprendimą nacionalinio teismo pateiktu prejudiciniu klausimu galima, tik jeigu yra akivaizdu, kad prašomas Bendrijos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema yra hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Arduino* 25 punktą ir 2008 m. vasario 21 d. Sprendimo *Part Service*, C-425/06, Rink. p. I-1529, 34 punktą).

15 Tačiau šioje byloje neįgyvendinta nė viena iš šių sąlygų.

16 Iš tikrųjų reikia pažymėti, kad sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą apibrėžia faktinį ir nacionalinį įstatyminį pagrindą, į kurį patenka pateiktas klausimas. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo aiškias priežastis, dėl kurių jis kelia Bendrijos teisės aiškinimo klausimą ir mano esant būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinį klausimą.

17 Todėl reikia konstatuoti, kad *tribunal de première instance de Bruxelles* prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

*Dėl esmės*

18 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 81 straipsnis, skaitomas kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu ir 10 straipsnio antrąja pastraipa, draudžia tokį nacionalinį įstatymą, koks yra 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymas, kuris draudžia bet kam ir dantų priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims, besiverčiantiems laisvąja profesija ar dirbantiems odontologijos kabinete, bet kuriuo būdu jas reklamuoti, nes toks draudimas gali būti laisvos konkurencijos pažeidimas.

19 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, nors EB 81 ir 82 straipsniai taikomi tik įmonių veiklai ir neapima valstybių narių įstatymų bei kitų teisės aktų, vis dėlto šie straipsniai, taikomi kartu su bendradarbiavimo pareigą įtvirtinančiu EB 10 straipsniu, įpareigoja valstybes nares nepriimti arba nepalikti galioti įstatymų bei kitų teisės aktų, galinčių panaikinti įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių veiksmingumą (žr. 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt.*, C-94/04 ir C-202/04, Rink. p. I-11421, 46 punktą).

20 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad EB 10 ir 81 straipsniai pažeidžiami, kai valstybė narė įtvirtina ar skatina EB 81 straipsniui prieštaraujančius susitarimus ar sustiprina jų poveikį arba kai panaikina savo pačios priimtų teisės aktų valstybinį pobūdį, perduodama privatiems subjektams atsakomybę priimti sprendimus, turinčius poveikį ekonomikos sektoriui (minėto sprendimo *Cipolla ir kt.* 47 punktas).

21 Tačiau reikia pažymėti, kad toks įstatymas, koks yra 1958 balandžio 15 d. Įstatymas, draudžiantis dantų priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims reklamuotis, nepatenka nė į vieną iš EB 10 ir 81 straipsnių kartu paėmus taikymo atvejų.

22 Iš tikrųjų, kaip savo išvados 71 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagrindinėje byloje nėra nieko, kas įrodytų, kad 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymas skatina, stiprina ar įtvirtina susitarimą ar įmonės sprendimą. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad aptariama įstatymo nuostata neteko valstybinio pobūdžio, nes aptariama valstybė narė perdavė privatiems subjektams atsakomybę priimti sprendimus, turinčius poveikį ekonomikos sektoriui.

23 Galiausiai, net darant prielaidą, kad I. Doulamis, kaip dantų klinikos savininkas, gali būti laikomas „įmone“ EB 81 straipsnio prasme, kaip yra išaiškinęs Teisingumo Teismas (šiuo klausimu žr. 1991 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Höfner ir Elser*, C-41/90, Rink. p. I-1979, 21 punktą), iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad čia kalbama apie kokį nors įmonių susitarimą, įmonių asociacijos sprendimą ar suderintus veiksmus, galinčius pažeisti valstybių narių tarpusavio prekybą, ir kurių tikslas ar poveikis yra sutrukdyti, apriboti ar iškreipti konkurenciją bendrojoje rinkoje.

24 Todėl į užduotą klausimą reikia atsakyti taip, kad EB 81 straipsnis, skaitomas kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu ir 10 straipsnio antrąja pastraipa, nedraudžia tokio

nacionalinio įstatymo, koks yra 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymas, kuris draudžia bet kam ir dantų priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims, besiverčiantiems laisvąja profesija ar dirbantiems odontologijos kabinete, bet kuriuo būdu jas reklamuoti.

**Dėl bylinėjimosi išlaidų**

25 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

**EB 81 straipsnis, skaitomas kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu ir EB 10 straipsnio antrąja pastraipa, nedraudžia tokio nacionalinio įstatymo, koks yra 1958 m. balandžio 15 d. Įstatymas dėl reklamos dantų priežiūros srityje, kuris draudžia bet kam ir dantų priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims, besiverčiantiems laisvąja profesija ar dirbantiems odontologijos kabinete, bet kuriuo būdu jas reklamuoti.**

Parašai.